

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ **ERSA**

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ (RSAI, ERSA)

“Οικονομική Κρίση και Πολιτικές Ανάπτυξης και Συνοχής”

10ο Τακτικό Επιστημονικό Συνέδριο ,
Θεσσαλονίκη, 1 – 2 Ιουνίου 2012

Συνδιοργάνωση

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης:

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ. ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΥΠΡΟΥ

Αντώνογλου Δημήτριος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής Διοίκησης της Υγείας ΠΑ.ΠΕΙ.
dimitris-econ@hotmail.com

Χρυσοπούλου Έλενη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Διοίκησης της Υγείας ΠΑ.ΠΕΙ.
danielena2003@gmail.com

Ψευτούδη Αναστασία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Διοίκησης της Υγείας ΠΑ.ΠΕΙ.
anastasia101085@yahoo.gr

1. Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα

Ο τουρισμός υγείας αποτελεί, πλέον, ένα μέρος του τουριστικού προϊόντος και γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια και στον Ελλαδικό χώρο. Οι υπηρεσίες του τουρισμού υγείας μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτόνομα ως πόλος έλξης του τουρισμού (π.χ. δημόσια λουτρά Λουτρακίου) αλλά ακόμη και να προσδώσουν προστιθέμενη αξία στις ήδη υπάρχουσες τουριστικές επιχειρήσεις (π.χ. Ξενοδοχείο μεγάλη Βρετανία). Ο τουρισμός υγείας ξεκίνησε με συγκεκριμένο κοινό όπου η ανάγκη ήταν το πρωταρχικό, ίσως το μόνο κριτήριο για τη χρήση των υπηρεσιών του και κατέληξε να προσελκύσει ένα κοινό που φροντίζει το σώμα του, τον εαυτό του γενικότερα, τη σωματική και την πνευματική του ευεξία, τη χαλάρωση από τα άγχη και τους γρήγορους ρυθμούς της πόλης κ.τ.λ. Ο τουρισμός υγείας κατάφερε έτσι να συνδυάσει την αναγκαιότητα με την πολυτέλεια και να γίνει ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό προϊόν (*Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, «Ελληνική Οικονομία και Τουρισμός»*).

Στην Ελλάδα έχει γίνει μια στροφή κάποιων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων προς τη θαλασσοθεραπεία, ως αποτέλεσμα των τάσεων που περιγράφηκαν παραπάνω. Έτσι μέσα στα τελευταία 6 περίπου χρόνια έχουν κάνει την εμφάνισή τους 5 κέντρα θαλασσοθεραπείας στην Ελλάδα (η πλειοψηφία των οποίων βρίσκεται στην Κρήτη), ενώ προγραμματίζονται αρκετές νέες επενδύσεις στην Κω, τη Ρόδο, την Κεφαλονιά και την Κρήτη. Μερικά από αυτά τα κέντρα είναι υψηλών προδιαγραφών και μπορούν να ανταγωνιστούν και κέντρα θαλασσοθεραπείας στην Ευρώπη, ενώ είναι - ανταγωνιστικά σε σχέση με τις τιμές αντίστοιχων ευρωπαϊκών κέντρων. Επιπρόσθετα, πρόσφατα δημιουργήθηκαν και 2 ανεξάρτητα κέντρα αιμοκάθαρσης στην Κρήτη, ένα εκ των οποίων έχει και τουριστικό προσανατολισμό.

Όσον αφορά τον Ιατρικό τουρισμό, υπάρχουν ήδη μεγάλα κέντρα αιμοκάθαρσης ανά την Ελλάδα και συγκεκριμένα το κέντρο αιμοκάθαρσης «Μεσόγειος» (Κρήτης), παρουσιάζεται ως πρωτοπόρο στην Ελλάδα. Παρέχονται ιατρικές υπηρεσίες σε συνεργασία με ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά γραφεία και tour operators του εξωτερικού. Το αξιοσημείωτο είναι ότι οι περισσότερες κρατήσεις γίνονται σε περιόδους με υψηλής ζήτησης, με κυριάρχους μήνες το Σεπτέμβριο και το Μάιο, δίνοντας έτσι λύση στο μεγάλο πρόβλημα της εποχικότητας του Ελληνικού τουρισμού (*Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, «Δελτίο τύπου: Ελληνική Οικονομία και Τουρισμός», Νοέμβριος 2007*)

Στην Κρήτη, επίσης, λειτουργεί πρότυπο οφθαλμολογικό κέντρο που πραγματοποιεί περίπου 1.000 διαθλαστικές επεμβάσεις ετησίως, με το 12% των ασθενών να προέρχονται από άλλες χώρες. Στην Παιανία υπάρχει ένα άλλο μεγάλο κέντρο αποκατάστασης αναπήρων ο «Φιλοκτήτης», το οποίο έχει αναπτύξει συμμαχίες με ιδιωτικά και δημόσια νοσοκομεία και ξενοδοχεία.

Στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη βρίσκονται μεγάλα ιδιωτικά νοσοκομεία τα οποία σε συνεργασία με ξένες χώρες νοσηλεύουν ασθενείς για χειρουργικές επεμβάσεις. Επίσης στην Κρήτη λειτουργεί εξειδικευμένο κέντρο «αναπαραγωγικού τουρισμού», το οποίο έχει επισκέπτες κυρίως από Ιταλία, Γαλλία, Δανία, Βαλκάνια και Αγγλία. Στην Καλαμάτα υπάρχει το Κέντρο Αποκατάστασης Αποθεραπείας «Διάπλαση», για άτομα με κινητικά προβλήματα (*Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ταξιδιωτική Υγεία, Αθήνα 2008*).

2. Υφιστάμενη κατάσταση στην Κύπρο

Ένα ευρύ φάσμα συμπερασμάτων σχετικά με τη σημερινή κατάσταση στη Κύπρο συνοψίζεται παρακάτω και στη συνέχεια λειτουργεί ως βάση για την προτεινόμενη στρατηγική:

Η Κύπρος τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει συνεχή ανάπτυξη και βελτίωση των υπηρεσιών του στον τομέα της υγείας μέσω της δημιουργίας τόσο του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, όσο και της ανάπτυξης σύγχρονων και καλά εξοπλισμένων ιατρικών εγκαταστάσεων στον ιδιωτικό τομέα. Ως γενική παρατήρηση, ο δημόσιος τομέας σε ότι αφορά τα δημόσια νοσοκομεία δεν επιδιώκει να επεκτείνει τις υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους ταξιδιώτες Υγείας. Μεγάλα ιδιωτικά νοσοκομεία έχουν επίσης την ίδια τάση αφού έχουν αποκομίσει ένα μεγάλο ποσοστό της κυπριακής αγοράς που κατ' επέκταση εξαντλεί και τους ανθρώπινους πόρους. Εμπειρικά αποδεικνύεται ότι οι μικρότερες ιδιωτικές κλινικές και εξειδικευμένα νοσοκομεία βλέπουν με μεγαλύτερο ενθουσιασμό την προσέλκυση τουριστών Υγείας.

Οι γιατροί εκπαιδεύονται σε πανεπιστήμια και ιδρύματα του εξωτερικού, πετυχαίνοντας υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, διατηρώντας επίσης πολύτιμες επαφές με επαγγελματίες του εξωτερικού, ενισχύοντας έτσι την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια που απαιτείται για την προσέλκυση ταξιδιωτών υγείας

Το κόστος της θεραπείας σε σύγκριση με άλλες χώρες μπορεί να λειτουργήσει ως ένα επιπρόσθετο κίνητρο. Η Κύπρος δύσκολα θα προσελκύσει ταξιδιώτες υγείας ως ο φθηνότερος προορισμός όπως για παράδειγμα η Ινδία, αλλά μπορεί να είναι ένας προορισμός που αντιπροσωπεύει value of money όπου τα χρήματα που δαπανώνται είναι αντάξια της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται.

Οι ταξιδιώτες υγείας έχουν σήμερα ένα ευρύ φάσμα επιλογών όσον αφορά τις υπηρεσίες υγείας που προσφέρονται εντός της Κύπρου. Η Κύπρος έχει δημιουργήσει κέντρα εφαρμογής εναλλακτικών μορφών θεραπείας, κέντρα αντιγύρασης, αποκατάστασης και διευκολύνσεων που απευθύνονται σε μακροχρόνιες θεραπείες, κέντρα κοσμητικής οδοντιατρικής, ενώ έχει προοπτικές ανάπτυξης υπηρεσιών προληπτικής Ιατρικής. Ο τομέας αυτός είναι πολύ σημαντικός γιατί προϋποθέτει στις

πλείστες των περιπτώσεων την συνεργασία της ξενοδοχειακής βιομηχανίας δίνοντας έτσι ένα σημαντικό πλεονέκτημα.

Η έλλειψη Γενικού Σχεδίου Υγείας αποτελεί πρόκληση για την Κύπρο. Ένα παράδειγμα φαίνεται στην χρήση του κοινοτικού ευρωπαϊκού δελτίου ταυτότητας, η οποία επί του παρόντος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη λήψη περίθαλψης από τις ιδιωτικές κλινικές στην Κύπρο. Η έλλειψη Γενικού Συστήματος Υγείας όπως αναλύεται και στην στρατηγική, δημιουργεί έλλειψη υγιούς ανταγωνισμού με αποτέλεσμα το κόστος σε αρκετές υπηρεσίες και θεραπείες στην Κύπρο να είναι συγκριτικά ψηλότερο ακόμα και από χώρες της Ευρώπης. Επίσης λειτουργεί αρνητικά σε ενδιαφερόμενους από το εξωτερικό αφού θεωρείται δεδομένο ότι ασθενείς μέλη τους όταν κινούνται εκτός συνόρων της χώρας τους θα λαμβάνουν θεραπείες από παροχές όπου είναι κάτω από το Εθνικό Σύστημα Υγείας με πλήρη έλεγχο της ποιότητας που προσφέρεται αλλά και κόστος καθορισμένο από το κράτος στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων.

Η απουσία Διαπιστευμένων ιατρικών κέντρων με βάση τα διεθνή πρότυπα από Διεθνώς αναγνωρισμένους φορείς (ISO), εμποδίζει κάθε προσπάθεια να προβάλλεται η Κύπρος ως ποιοτικά αναβαθμισμένος και ασφαλής προορισμός τουρισμού υγείας τόσο για τους μεμονωμένους ταξιδιώτες υγείας όπου η αναζήτηση θεραπειών και παροχών υγείας γίνεται κατά κύριο λόγο μέσω διαδικτύου όσο και για ασφαλιστικούς οργανισμούς όπου η ασφάλεια των ασθενών είναι προτεραιότητα. Στην περίπτωση αυτή είναι σημαντικό η επιβεβαίωση της ποιότητας και ασφαλείας των υπηρεσιών που προσφέρονται να γίνεται από τρίτους ανεξάρτητους οργανισμούς Διεθνώς αναγνωρισμένους (*Στρατηγική μελέτη οργάνωσης, μελέτης και προβολής του Τουρισμού Υγείας της Κύπρου, Νοέμβριος 2009*).

3. Swot Analysis Ελλάδας - Κύπρου

Η **ανάλυση SWOT** είναι ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μίας επιχείρησης, όταν η επιχείρηση πρέπει να λάβει μία απόφαση σε σχέση με τους στόχους που έχει θέσει ή με σκοπό την επίτευξή τους (*Δελτίο Τύπου: «Οραμα και Όραση», 29 Σεπτεμβρίου 2005*).

Παρακάτω παρατίθενται οι αναλύσεις των δύο χωρών:

3.1. Swot analysis - Ελλάδα

➤ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths):

- Κλίμα ιδανικό για ετήσιο τουρισμό
- Πολιτισμός – Προσέλκυση διαφορετικών target groups
- Ανάπτυξη νέων ξενοδοχειακών μονάδων
- Παρακαταθήκη από τους Ολυμπιακούς Αγώνες
- Εμφάνιση εσωτερικού τουρισμού και δημιουργία τουριστικής συνείδησης
- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον κλάδο και όχι προχειρότητα
- Ανάπτυξη οδικών αξόνων – καλύτερη σύνδεση με Βαλκάνια,
- Εύκολη διακίνηση προϊόντων και ανθρώπων μεταξύ των κρατών -μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Τεχνογνωσία συγκεκριμένων επεμβάσεων
- Νομικό πλαίσιο ισχυρό, όσον αφορά τον τομέα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας

➤ **ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses):**

- Ανεπάρκεια ολιστικού νομικού πλαισίου
- Ανεπάρκεια υποδομής, στελέχωσης και εκπαίδευσης στις υπηρεσίες Ταξιδιωτικής Ιατρικής
- Ασαφής στρατηγική κατεύθυνση
- Αδυναμία στον τομέα του marketing
- Αδυναμίες σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης
- Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής
- Έλλειψη ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του κοινού
- Έλλειψη ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης επαγγελματιών τουριστικών επιχειρήσεων
- Γραφειοκρατία
- Προβλήματα ποικίλης φύσεως στα ασφαλιστικά ταμεία (τωρινή κατάσταση ελλείμματος)
- Εκκρεμής ασφαλιστική μεταρρύθμιση

➤ **ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities):**

- Προσέγγιση επιπλέον τμημάτων της αγοράς
- Πρώιμο στάδιο
- Επέκταση σε νέες γεωγραφικές περιοχές
- Απόσπαση μεριδίου αγοράς από ανταγωνιστές
- Στρατηγικές συμμαχίες για είσοδο σε νέες αγορές
- Υιοθέτηση νέων τεχνολογιών
- Μικρός ανταγωνισμός
- Ανάγκη για δημιουργία μονάδων νεφροπαθών και καρδιοπαθών στην περιφέρεια λόγω Συγκέντρωσης των πόρων και υποδομών στα μεγάλα αστικά κέντρα
- Ενδιαφέρον και συμφέρον τοπικών φορέων
- Ανάγκη των κατοίκων της εκάστοτε περιοχής
- Μορφή στήριξης της τοπικής κοινωνίας με πολλαπλά οφέλη για την ίδια
- Σταδιακή απαξίωση των κρατικών φορέων και ειδικότερα του Εθνικού Συστήματος Υγείας
- Ανάγκη για προσωπική επαφή του πελάτη με το ιατρικό προσωπικό (μικρές κλινικές)
- Στροφή στις ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας.

➤ **ΚΙΝΔΥΝΟΙ (Threats):**

- Είσοδος στην αγορά νέων και ισχυρών ανταγωνιστών.
- Αστάθεια στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.
- Αντίληψη στο εξωτερικό ότι η Ελλάδα αποτελεί εποχικό προορισμό διακοπών
- Επιβραδυμένη ανάπτυξη αγοράς
- Δυσμενείς αλλαγές σε συναλλαγματικές ισοτιμίες
- Αυξανόμενη ισχυροποίηση πελατών ή και προμηθευτών

- Δημογραφικές αλλαγές
- Αλλαγή στις προτιμήσεις των καταναλωτών
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

3.2. Swot Analysis – Κύπρος

➤ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths):

- Χαμηλές τιμές
- Χρήση Αγγλικής Γλώσσας
- Υψηλό επίπεδο κατάρτισης επιστημονικού προσωπικού
- Υψηλό επίπεδο ιατρικών υπηρεσιών ιδιωτικού τομέα
- Αποτελεσματική λειτουργία Κ.Ο.Τ.
- Εκπαίδευση ιατρών στο εξωτερικό
- Τουριστικός προορισμός – υποδομή
- Καθόλου χρονοβόρες διαδικασίες για αποδοχή ασθενούς
- Ξενοδοχειακή υποδομή
- Θετικές πρωτοβουλίες και νοοτροπία Κ.Ο.Τ.
- Μέσα από τον τουρισμό υγείας αναβαθμίζονται και οι ιατρικές υπηρεσίες του τοπικού πληθυσμού
- Σύναψη συνεργασίας με κλινικές εξωτερικού
- Παροχή κινήτρων για εγκαταστάσεις τουρισμού υγείας
- Κίνητρα για απόσυρση κλινών και αλλαγή χρήσης
- Κλίμα – Γεωγραφική θέση
- Δημιουργία Branding
- Marketing οργανωμένο μέσω Κ.Ο.Τ.
- Ποιοτικές Υπηρεσίες
- Συντονισμός ιδιωτικού και δημοσίου τομέα για καλύτερες υπηρεσίες fastrack
- Καινοτομίες και χρηματοπιστωτικές διευκολύνσεις στις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις ιατρικού τουρισμού
- Αξιοποίηση συγχρηματοδοτούμενων σχεδίων για στήριξη επενδύσεων που αφορούν τον ιατρικό τουρισμό και τουρισμό ευεξίας.
- Ενθάρρυνση, καθοδήγηση και ενημέρωση των εμπλεκομένων του ιδιωτικού τομέα για τον σχεδιασμό και την προώθηση ελκυστικών πακέτων υπηρεσιών στο τομέα του τουρισμού υγείας, την προώθηση ελκυστικών πακέτων στο τομέα του ιατρικού τουρισμού και τουρισμού ευεξίας.
- Κατασκευή, λειτουργία νέων αεροδρομίων

➤ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses)

- Έλλειψη Διαπίστευσης Νοσηλευτηρίων και medical SPA
- Έλλειψη παραϊατρικού προσωπικού
- Νοοτροπία ιατρών
- Έλλειψη νοσηλευτικού προσωπικού
- VISA από συγκεκριμένες χώρες
- Περιορισμένη παρουσία του προορισμού στη διεθνή ανταγωνιστική αγορά τουρισμού υγείας
- Έλλειψη κέντρων αποκατάστασης

- Μικρός αριθμός ξενοδοχείων και άλλων χώρων με διευκολύνσεις για χρήστες αναπηρικών οχημάτων
- Υψηλές τιμές σε σύγκριση με άλλες περιοικές χώρες
- Έλλειψη νομικού - θεσμικού πλαισίου
- Έλλειψη καθαριότητας - υγιεινής

➤ **ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities):**

- Αυξημένη ζήτηση σε επεμβατική ιατρική
- Κλίμα-Γεωγραφική θέση
- Γήρανση του πληθυσμού στην Ευρώπη
- Αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων διεθνώς
- Συνεργασίες με tour operators που ενεργοποιήθηκαν στον τουρισμό υγείας
- Ποσοστά ανασφάλιστων
- Προσέλκυση τουρισμού ποιότητας, κερδοφορία
- Μεγάλοι χρόνοι αναμονής σε νοσοκομεία του εξωτερικού
- Διαφοροποίηση τουριστικού προϊόντος
- Θρησκευτικοί περιορισμοί
- Αύξηση πλαστικών επεμβάσεων ανά το παγκόσμιο
- Ζήτηση για υγιεινή διατροφή
- Φροντίδα ατόμων τρίτης ηλικίας
- Τάση για βελτίωση εξωτερικής εμφάνισης

➤ **ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats):**

- Έντονος ανταγωνισμός
- Υψηλότερο κόστος μεταφοράς λόγω ότι η Κύπρος είναι νησί
- Συναλλαγματικές διακυμάνσεις του ευρώ έναντι της στερλίνας και του δολαρίου
- Υψηλότερες τιμές σε σχέση με την Ασία και ανατολική Ευρώπη
- Οι tour operator δεν έχουν ασχοληθεί με την Κύπρο

4. Αναφορές

- *Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων*, «Ελληνική Οικονομία και Τουρισμός», www.iter.gr, Τεύχος 24, Νοέμβριος 2008.
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ταξιδιωτική Υγεία, Αθήνα 2008, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Στρατηγική μελέτη οργάνωσης, μελέτης και προβολής του Τουρισμού Υγείας της Κύπρου, Νοέμβριος 2009, QUALE VITA.
- *Δελτίο Τύπου*: «Όραμα και Όραση», www.aldemarhotels.com, 29 Σεπτεμβρίου 2005
- *Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων*, «Δελτίο τύπου: Ελληνική Οικονομία και Τουρισμός», www.iter.gr, Τεύχος 24, Νοέμβριος 2007.